

У ІНТАРЭСАХ МІРУ УСІХ НАРОДАЎ

Пан старшыня, панове!

Абмеркаванне пытання аб усеагульным і поўным разбраенні праходзіць у абстаноўцы, калі Маскоўскі дагавор аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, космасе і пад вадой адкрыў дарогу да паляпшэння міжнароднай абстаноўкі, з'явіўшыся першым важным крокам на шляху да стварэння атмасферы давер'я паміж дзяржавамі, да спынення «халоднай вайны», да ўсеагульнага і поўнага разбраення.

Цяперашняя сесія Генеральнай Асамблеі, акрыленая Маскоўскім дагаворам, прыняла рашэнне не размяшчаць у касмічнай прасторы любых відаў зброі масавага знішчэння. Падзеі, такім чынам, ідуць у жадамым напрамку, хоць многія магчымасці застаюцца ўсё яшчэ нявыкарыстанымі.

Сапраўды, панове, у наш час няма больш вострай, больш неадкладнай праблемы, чым праблема ўсеагульнага і поўнага разбраення і папярэджання новай сусветнай вайны. Каб папярэдзіць сусветную тэрма-ядзерную вайну, неабходна выбраць самы радыкальны шлях — усеагульнае і поўнае разбраенне. Гэта ганаровая задача была даручана Генеральнай Асамблеяй Камітэту 18-ці дзяржаў па разбраенню. Натуральна, паўстае пытанне, як жа справіў-

Выступленне кіраўніка дэлегацыі Беларускай ССР К. В. КІСЯЛЁВА на пасяджэнні Палітычнага камітэта XVIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН па пытанню аб усеагульным і поўным разбраенні 6 лістапада 1963 года

лоўнай мэце — ажыццяўленню магчымага прэвентыўнага ўдару супраць самайлістачных краін.

Кожнаму чалавеку, які непрадзвіжана ўзглядае на вайну, якая непрадзвіжана свешча, зразумела, што існаванне процістаячых аднаў вядзенняў і рываловак, якія ствараюць вельмі ўзрушальныя сілы і вельмі значныя запасы рэзерваў ядзернай зброі, з'яўляюцца найбольш нябяспечным крыніцам тэрма-ядзернага канфлікту. Ад адносін паміж дзяржавамі Варшаўскага дагавора і НАТО больш за ўсё залежыць захаванне міру. Калі паміж імі выбухне канфлікт, то ўжо нішто не зможа папярэдзіць сусветную тэрма-ядзерную вайну.

Савецкая прапанова аб заключэнні пакту аб ненападзе сустрэла падтрымку многіх нейтралісцкіх краін. Прадстаўнікі Бразіліі, Эфіопіі, ААР, Нігерыі і іншыя выказаліся за заключэнне пакту аб ненападзе. На жаль, заходнія дзяржавы занялі пазіцыю, якая фактычна блакіруе разгляд новых мірных прапаноў Савецкага Саюза.

Прычым, гэтыя сілы, якія зацікаўлены ў тым, каб збрыць і якія выступаюць, натуральна, ствараюць разрады міжнароднай напружанасці. Барацьба за ўсеагульнае і поўнае разбраенне азначае барацьбу супраць гэтых сіл, якія кідаюць штурхальнікі перагавораў да таго моманту, калі няма нічога, як і будзе прагрэс.

Пан старшыня, Матэрэнны Камітэты 18-ці сядзяць аб тым, што заходнія дзяржавы не прыступалі да заключэння Савецкага Саюза, іншых саюзаў нейтральных і нейтралісцкіх дзяржаў стаць на шлях канкрэтных і дзейных перагавораў. Не змянілі іх адносіны да праблемы разбраення і ініцыятыва камірацыйна-формулы, прапанаваная СССР. У мяне няма жадання абіяжарваць удзельнікаў камітэта спасылкамі на ўсе тыя шматлікія канструктыўныя крокі, якія зрабіў Савецкі Саюз за час работы Камітэта 18-ці. Тым больш, што такія спасылкі ўжо былі аўтарытэтна зроблены тут прадстаўніком Савецкага Саюза Н. Т. Федарэнкам. Я хачу толькі звярнуць увагу камітэта на самы апошні савецкі ініцыятыўны прапановы, якія маюць, на думку дэлегацыі БССР, вельмі вялікае пры-

чы, неабходна ліквідаваць найбольш небяспечныя ачагі супярэччэй, тэй, якія выклікаюць пагрозу ваеннага сутыкнення. Узяць, напрыклад, германскае пытанне. Усім зразумела, што нявырашанасць яго падганяе нарошчванне ўзброеных сіл, павелічэнне ваенных расходаў. «Пакуль не будзе заключаны германскі мірны дагавор, відаць, цяжка разлічваць на сур'езны прагрэс у справе дасягнення пагаднення па разбраенню», — заявіў М. С. Хрушчоў у сваім выступленні 16 студзеня 1963 года ў Берліне. Ён падкрэсліў, што трэба цвяроза глядзець у твар сапраўдным фактам і з навуковай дакладнасцю ўзважваць да чаго прывяла б сучасная вайна, калі б не ўдалося яе папярэдзіць.

«Цяпер, паводле падлікаў зарубешных вучоных і ваенных спецыялістаў, — заявіў М. С. Хрушчоў, — ЗША маюць прыкладна 40 тысяч ядзерных бомб і боегаловак. Савецкі Саюз, як вядома, таксама мае гэтага добра больш чым дастаткова. Што адбылося б, калі б уся гэта ядзерная зброя была скінута на галовы людзей? Паводле падлікаў вучоных, толькі ў выніку першага ўдару загінула б 700—800 мільёнаў чалавек. З твару зямлі былі б знесены і разбураны ўсе буйныя гарады не толькі дзюх вядучых ядзерных дзяржаў — ЗША і СССР, але і Францыі, Англіі, Германіі, Італіі, Кітая, Японіі і многіх іншых краін свету. Вынікі атамна-вадароднай вайны адчуваліся б на працягу жыцця многіх пака-

3 поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы